

Živeti ali ne živeti

Drama »Življenje kot delo« v Mestnem gledališču ljubljanskem

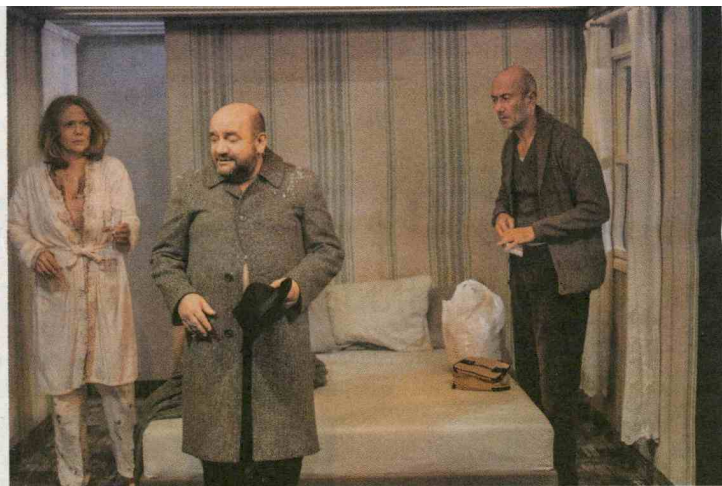
Izraelski dramatik Hanoh Levin svoje igre Življenje kot delo ni imel za dokončano delo. Prav v tem je neka simbolika, saj življenje nikoli ni dokončana igra in tudi če bi ga lahko večkrat ponovili, nikoli ne bi bilo dovršeno.

V tej luči se na odru odvijajo pretresljivi prizori zakoncev srednjih let, ko si želita, da bi znova zaživela polnost vsakdanjega trenutka in da življenje ne bi bilo zgolj rutina, prava življenjska reka pa bi odtekala mimo. Tega se zave sredi noči glavni junak

Jona Popoh (*Boris Ostan*), ko hoče oditi v širni svet v iluziji, da ta svet čaka le nanj, da bi ga popeljal k novim pustolovščinam in doživetjem. Toda poprej mora razkleniti kletko svojega domovanja in uiti svoji ženi. Najbolje bo, če jo zavrže kot »smeti«. A pobeg sredi noči le ni tako enostaven, kajti prtljage, ki si jo je v življenju nabral, je preveč. Žena Leviva (*Jette Ostan Vejrup*) ne le ovira njegovo svobodo, ampak napolnjuje njegov spomin z globokimi čustvenimi dožitji, ki jih ne more takoj odvreči. Tožba nesrečne soproge je presunljiva, ko mu zatrjuje, da vendar ni bilo vse slabo in da sta imela tudi lepe trenutke! Četudi bi mu uspelo vse, kar sta doživela, razglasiti za lažno in ničevno, ostaja še vedno trenutek resnice, da je klavrn in beden on sam. Vse to mu neusmiljeno v svoji maščevalnosti razkriva njegova soproga. Prizori, ki se vrstijo, so nabiti z močnimi čustvi in temu primerno sledi tudi besednjak. Hrepenenje po človeški bližini in strah pred osamelostjo se preko iskanja telesne bližine in tragične nemoči stopnjuje vse tja do zavrženosti, krutih spoznanj nesmisla in popolnih življenjskih razočaranj.

Onkraj satiričnih očitkov in tekmovanj, kdo zna biti bolj piker in zajedljiv, dobi igra svoj metafizičen naboj. Gre namreč za globoko iskanje smisla, kako vendar osmisliti svojo naveličanost, vztrajati pri življenju kljub spoznanju, da je življenje totalen polom. Je smrt res tolažnica, ki »naj se ne mudi«, ali pa je groza sama, ki povzroča v nas še večji panični strah?

In med tem vpraševanjem potrka na vrata sosed, preprost človek, ki prosi pomoči, moleduje za človeško toplino. *Gregor Čušin* upodobi

V vlogi Gunklja nastopa Gregor Čušin

lik Gunklja, v katerem združi komično podobo vsiljive »zgube« s človeško pretresljivim obrazom človeške stiske, ki stoji pred smrtjo in moledujoče prosjači, nato pa se v njem prebudi ponos ponižanega in razžaljenega. Zakonca Popoh imata možnost, da bi osmislila svoje življenje z usmiljenjem do drugega, toda preveč imata opraviti s svojo bolečino, da bi sprejela tudi lepo resnico o sebi, ki jo jima najprej razkriva Gunkel. Včasih se je najteže posloviti od negativne podobe samega sebe in se ne upirati žarku upanja, ki vendar lahko zasveti preko tujca, ki vdre v naše življenje.

IGRA POSTAVLJA OGLEDALO ZAKONCEM

Zanimivo je, da Leviva v skrajnem obupu v skladu z judovskim živim izročilom pokliče na pomoč svoje pokojne, s katerimi se vpričo Jona pogovarja. Ta judovska komunikacija z rajnimi, ki pridejo, ko jih povabimo, je Levivenina tolažba tudi, ko je njen mož že pokojen. Končno tudi soproga Jona za zmeraj mirno zaspi v trenutku, ko se pogovarja s pokojnim očetom, s katerim sta ob sobotah skupaj hodila v sinagogo.

Vsekakor izredna drama Hanoha Levina, ki ob izvrstnih igralcih buri naš domišljjski svet, postavlja tragikomično ogledalo zakoncem in končno nagovarja vsakega gledalca z metafizičnim vprašanjem o smislu življenja, ko se ne sprašujemo več, ali živeti ali ne, ampak za koga je vredno živeti in obdelovati vrt vsakdanjega trenutka. ■

EDVARD KOVAČ